

شیادی در پزشکی و پزشک‌نماها

«فصلی از کتاب در دست چاپ امداد دارویی»

دکتر محمدرضا توکلی صابری

میدان دادن به اندیشه‌های غیرعلمی و ضدعلمی و احیاناً خرافی بود. البته چند دهه بعد این روند معکوس شد و خوشبختانه امروز بیش از پیش هم مردم و هم مدیران اجتماع به علم و دانش توجه دارند.

چنین پدیده‌ای در جامعه سوسیالیستی شوروی پس از اصلاحات گورباچف نیز دیده می‌شد. در کشوری شوروی سوسیالیستی که خود را مبلغ علم و تکنولوژی و ضدمذهب و ضدخرافه می‌شمرد و حتی فلسفه سیاسی خود را علمی می‌خواند اکنون پاراپسیکولوژی، کف‌بینی، طالع‌بینی و دیگر شیوه‌های شبه علمی و ضدعلمی بسیار رواج یافته و مردم استقبال زیادی از این خرافات مدرن می‌کنند. به جای دارو و درمان‌های طب جدید

وقوع انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ و تغییر ساختار حکومتی، تحول اجتماعی بزرگی را در پی داشت. این تحول اجتماعی بر دیدگاه‌های سیاسی و عقیدتی جمع‌کنی از جامعه اثر گذاشت. یکی از این دیدگاه‌ها نسبت به غرب و محصولات آن بود. رژیم سلطنتی خود را نماینده غرب و نشانه تجدد، علم و صنعت غرب می‌دید. بنابراین با برافکنده شدن رژیم قدیم طبیعی بود که بسیاری افراد این غرب ستیزی را به نشانه و محصولات آن نیز تعمیم داده و گرایش ضدعلمی و ضدتکنولوژی پیدا کنند. بدین سان یکی از جهات منفی این تحول اجتماعی در بعضی گروه‌های جامعه نفی علم و ارزش‌های علمی و بی‌بهای به استدلال و شیوه عقلی و پربها دادن به سنت‌ها (چه معقول و چه غیرمعقول) و

روش‌های غیرعلمی، و نه حتی سنتی، بسیار رواج یافته است.

در ایران نیز که تعداد مکتشفان و مخترعان پس از انقلاب به تعداد بی‌سابقه‌ای افزایش یافت روش‌هایی مانند حجامت، فال قهوه، کف‌بینی، طالع‌بینی، آب درمانی، انرژی درمانی، هوموپاتی درمان بیماران توسط افراد مدعی شفا دادن با نگاه کردن به بیمار، درمان بیماری‌های خطیر با خوراندن شاخه نباتی که به آن دعا خوانده‌اند (گو این که مخالف دیدگاه بسیاری از مراجع مذهبی بزرگ است) رواج تازه‌ای یافته است.

در این مقاله سعی می‌کنیم که راه‌هایی را برای کشف صحت ادعاهای این مدعیان به ویژه آن‌هایی که در زمینه پزشکی ادعاهای تازه‌ای دارند ارایه دهیم. البته بین این مدعیان شیوه‌های پزشکی کسانی هستند که تحصیلات و مدارک علمی بالایی نیز دارند که ادعایشان را بدون توجه به این مدارک و مدارج بررسی می‌کنیم.

■ تعریف

پزشک‌نماها کسانی هستند که با ایجاد مشکلات پزشکی و بهداشتی در افراد و سپس وانمود به درمان کردن آن‌ها با داروهای گران‌قیمت، ناشناخته و بی‌اثر از بیماران پول می‌گیرند. روش‌های به‌کار گرفته شده غالباً براساس اطلاعات نادرست ادعاهای دروغین و دارو و درمان‌های طبی کاذب قرار دارد.

■ مشخصات عمومی

■ مدعیان پزشکی و پزشک‌نماها معمولاً به

قواعد و اصول مرسوم در مورد اعتبار مدارک و شواهد علمی اعتنایی ندارند و هرگونه روش علمی را که براساس مشاهدات کنترل شده و آزمایش قرار دارد نادیده می‌گیرند. به همین دلیل است که به مدارک و شواهد غیرقابل اعتماد متوسل می‌شوند که به نوبه خود بنیان بسیاری از نتیجه‌گیری‌های نادرست آن‌ها در مورد طب و بهداشت است.

■ آن‌ها پیش از آن که «روش‌های درمانی» خود را برای بررسی و تحقیق به پزشکان یا متخصصان بهداشت و درمان یا مراکز علمی و تحقیقاتی عرضه کنند همیشه مستقیماً به سوی مردم معمولی و بی‌اطلاع از این موضوع می‌روند (که البته اینان کمتر صلاحیت ارزشیابی روش‌های جدید درمان بیماری‌ها را دارند). یک روش پنهان داشتن این کار نیز عبارت است از ادعاها و اتهامات دروغین بر این مبنا که پزشکان و دست‌اندرکاران بهداشت و درمان و سایر گروه‌هایی که آموزش علمی دارند به عمد و از روی قصد از پذیرفتن و به رسمیت شناختن کشف جدید آن‌ها خودداری می‌کنند، زیرا می‌ترسند که دارو یا روش درمانی آن‌ها درآمد این پزشکان را کاهش داده و بیماران دیگر به سوی آن‌ها نروند. پزشک‌نماها و مدعیان کشفیات پزشکی و تهیه روش‌های جدید دارو درمانی برخلاف دانشمندان واقعی این رشته از دانش بشری معمولاً از بررسی و آزمایش به اصطلاح کشفیات خود توسط دیگران سرباز می‌زنند. در مواردی هم که بیمارانی در اختیار این افراد گذاشته شده است و نتایج بسیار بدی به‌دست آمده است، آن‌ها نتیجه آزمایش را قبول نکرده و زیان‌بخش بودن دارو یا روش درمانی خود را نپذیرفته و آن را نتیجه دشمنی

■ این افراد از روش‌های تحقیق در پزشکی یا بی‌اطلاع هستند یا به آن معتقد نیستند زیرا هستند داروهایی که پس از آزمایش و بررسی خواص مفیدی نشان داده‌اند اما به علت سمیت زیاد و عوارض جانبی شدید و خاصیت سرطان‌زایی مصرف آن‌ها به کنار گذاشته شده است.

■ شناسایی مدعیان پزشکان

اگر پاسخ هر یک از پرسش‌های زیر مثبت باشد احتمال بسیار زیادی وجود دارد که با یک مدعی پزشکی قلبی روبه‌رو باشید:

■ آیا دارو و یا خدمت درمانی او به شکل مخفی مجهول و ناشناخته عرضه می‌شود که نمی‌توان آن را از منابع دیگر تهیه کرد؟

■ آیا ارایه‌دهنده این خدمات پزشکی ادعا می‌کند که با جامعه پزشکی درگیر مبارزه است زیرا آن‌ها این کشف او را قبول ندارند؟

■ آیا شهرت این پزشک‌نما و روش دارو و درمانی او دهن به دهن نقل شده و توسط مردم معمولی که هیچ تخصصی در زمینه پزشکی ندارند تعریف و تبلیغ می‌شود؟

■ آیا مخاطب عمده این روش‌ها و کشفیات پزشکی مردم معمولی هستند؟

■ آیا این روش، رژیم درمانی، یا داروی معجزه‌آسا در مجلات غیرپزشکی و غیرتخصصی تبلیغ و بازاریابی می‌شود؟

■ آیا داروی کشف شده توسط گروه یا سازمانی از افراد غیرحرفه‌ای که مرید و معتقد به پزشک‌نما هستند تبلیغ و بازاریابی می‌شود؟

■ آیا معرفی‌کننده به شما می‌گوید (و یا در

و غرض‌ورزی آزمایشگران دانسته‌اند. گاهی هم صادقانه فکر می‌کنند که معالجه‌شان کاملاً مفید واقع شده است.

■ این افراد به علت بعضی نقایص شخصیتی و یا روانی به آنچه خود می‌گویند اعتقاد شدید دارند، حتی وقتی نادرست و غیرقابل باور است. به عبارت دیگر آن‌ها دچار یک اختلال روانی هستند که دروغ‌گویی است.

■ این افراد یک بعدی هستند و فقط به یک چیز اعتقاد دارند و نمی‌توانند قبول کنند که ممکن است بهتر از دارو و روش درمانی‌شان چیز دیگری هم وجود داشته باشد و همیشه معتقدند که درمان‌هایشان کاملاً موثر است.

■ با این که مهم‌ترین اشتغال ذهنی آن‌ها را همین کشف تشکیل می‌دهد و به هیچ چیز دیگر جز آن فکر نمی‌کنند، به نظر می‌رسد که گاهی این کشف در مرحله دوم اولویت قرار می‌گیرد و بیشترین توجه آن‌ها معطوف به وضع بیمار و قدرت پرداختن پول توسط وی است.

■ برای این که دارو و طبابت یک پزشک‌نما از نظر مالی موفقیت‌آمیز باشد، روش درمانی او انحصاری می‌شود. بنابراین ترکیب تمام داروها و سایر موادی که او تجویز می‌کند معمولاً سری و پنهانی است و وی آن را از دیگران مخفی کرده و آشکار نمی‌سازد.

■ هنگامی که در مورد کارهایشان نظرخواهی می‌شود علاقه زیادی به گفت‌وگو و صحبت درباره خودشان نشان می‌دهند تا کشف‌شان و توجه زیادی به شرکت در مصاحبه‌های رادیو تلویزیونی و یا معرفی در مطبوعات دارند.

بیماری‌های صعب‌العلاج است؟ و ادعا می‌کند که بهترین داروهای تقویتی را در اختیار دارد؟

■ فریب‌کاری در زمینه پزشکی تقریباً در همه جای دنیا انجام می‌شود.

شیادی و حقه‌بازی در همه زمینه‌ها و در همه جای دنیا، چه در کشورهای پیشرفته صنعتی و چه در کشورهای توسعه نیافته، به نسبت‌های متفاوتی انجام می‌شود. هم رازی و هم ابن‌سینا هر دو فریادشان در ملامت پزشکان حقه‌باز و شارلاتان بلند بوده است. مثلاً رازی چندان از دست ادعاهای نابه‌جای پزشکان نادان برافروخته بود که سرانجام در کتاب طب‌المنصوری آنان را محکوم کرد و از شدت تأثر سه رساله در این باره نوشت. رازی در یکی از این رسالات درباره این که چرا اغلب مردم پزشک‌نماها را از اطبای دانشمند برتر می‌شمارند و نیز در این باره که چگونه حتی پزشکان درستکار را هدف انتقاد و ملامت قرار می‌دهند، به تفصیل سخن رانده است. وی هم‌چنین در یکی از نامه‌های خود توضیح می‌دهد که چرا در پاره‌ای از موارد «پزشکان نآزمونده و حتی زنان در بعضی از شهرها در درمان خود بیش از مطلع‌ترین اطبا کسب موفقیت می‌کنند.»

در این جا ما فقط به شیادی‌هایی که در زمینه پزشکی انجام می‌شود می‌پردازیم:

■ افرادی که در زمینه پزشکی به فریب‌کاری و عوام‌فریبی اشتغال دارند اما به‌طور جدی ادعا می‌کنند که توانایی درمان و شفای بیماری‌ها را دارند، می‌توانند با موفقیت در هر چارچوبی به‌کار بپردازند به شرط این که در مناطق پرجمعیت و

بروشورهای تبلیغاتی‌اش ادعا می‌کند) که این دارو یا طبابت خدمت بزرگ و معجزه‌آسایی به دیگران ارایه داده است؟ و بیماری‌های بدون علاج بسیاری با آن شفای همیشگی یافته است؟

■ آیا دارو یا درمان مورد نظر بیماری‌های بسیار گوناگونی را درمان می‌کند؟

■ آیا این دارو درمان بسیار خوبی برای بیماری‌های غیرقابل درمان است؟ (و معمولاً به سرعت درمان می‌بخشد؟)

■ آیا تهیه‌کننده و فروشنده دارو ادعا می‌کند که علت بیماری را می‌شناسد و داروی او بدن را از تمام سموم پاک کرده و بدن را سالم و تندرست می‌کند؟

■ آیا مدعی ارایه خدمات درمانی می‌گوید که جراحی، استفاده از اشعه ایکس و داروهایی که پزشکان دیگر تجویز می‌کنند بیهوده و غیرضروری است؟

■ آیا فروشنده دارو جامه پزشکی را متهم می‌کند که آگاهانه و از روی عمد از پیشرفت دانش پزشکی (پزشکی سنتی به تعبیر او) جلوگیری کرده و شخصاً او را تحت تعقیب قرار داده و می‌خواهند از کار او جلوگیری کنند؟

■ آیا مدعی کشف دارو و طبابت به دلایلی از دادن داروی خود برای آزمایش به مراکز علمی پزشکی و دانشگاهی خودداری می‌کند؟

■ آیا ارایه‌دهنده آن می‌گوید که این روش درمانی جدید است یا احتمالاً در خارج از کشور به اثبات رسیده و به‌طور وسیعی مصرف می‌شود؟

■ آیا مهم‌ترین تخصص او درمان سرطان روماتیسم، چاقی، طاسی، ناتوانی جنسی و سایر

ممکن است صادق و معتقد باشند اما از آنجایی که این روش‌ها از نظر علمی هنوز ثابت نشده‌اند یک نوع فریب‌کاری محسوب می‌شود. کسانی که برای درمان بیماری‌ها به سوی این دسته افراد می‌روند معمولاً از دانش پزشکی معاصر و کاربردها و توانایی‌های آن ناآگاه و بی‌اطلاعت و حیطة و محدودیت درمان و کاربرد این روش‌ها و خطرهای ناشی از آن را نمی‌دانند.

■ سخنرانی‌های بهداشتی رادیو تلویزیونی را نیز باید به دقت مورد بررسی قرار داد، به ویژه آن‌هایی که در خارج از کشور هستند و از طریق ماهواره برای خود تبلیغ می‌کنند. بعضی از این مدعیان پزشکی برنامه خود را در یک اتاق و با یک دوربین خودشان تهیه می‌کنند و یک شماره تلفن همراه دارند. آن‌ها این فیلم را به شرکت‌های تلویزیونی و ماهواره‌ها به رایگان می‌دهند تا محصول آن‌ها را معرفی کنند گاهی افرادی بدون صلاحیت پزشکی در این سخنرانی‌ها شرکت می‌کنند که هدف عمده‌شان فروختن کتاب‌هایی است که نوشته‌اند یا محصولات و فرآورده‌های آرایشی و بهداشتی است که خودشان فرموله کرده‌اند (که این نیز یک نوع حقه‌بازی است) و یا تبلیغ و معرفی خود و دست و پا کردن مشتری است.

■ فروشگاه‌ها و فروشندگان کالاهای بهداشتی را نیز باید به دقت در نظر داشت. در این فروشگاه‌ها غذاهای بهداشتی، رژیم‌های غذایی، معجون‌های طبی و گیاهی با تاکید زیاد بر خاصیت درمان‌کننده همه بیماری‌ها عرضه می‌شود. حتی زمانی که ارزش پزشکی این فرآورده‌ها مستقیماً تبلیغ نمی‌شود و به‌طور جنبی از آن‌ها گفت و گو می‌شود

محروم و بی‌سواد باشند. وجود این شرایط برای آن‌ها سیل بیمارانی را به ارمغان می‌آورد که برای فریب و اخذ پول از آن‌ها هیچ نگرانی و زحمتی در میان نیست. در حالی که این افراد در جامعه‌ای که دچار فقر مادی و عقب‌ماندگی‌های اجتماعی نیست و یک نظام خدمات بهداشتی صحیح دارد نمی‌توانند برای خود مشتری دست و پا کنند.

■ تبلیغات دروغین و بی‌پایه برای روش‌های درمانی و داروها و وسایل پزشکی بی‌خاصیت نیز یک نوع عوام‌فریبی و فریب‌کاری است.

■ آن‌هایی که هم روش‌های درمانی ثابت شده و مفید را به شکل نادرست و ناقص به کار می‌برند تا آن‌ها را بی‌تاثیر نشان دهند به نوعی حقه‌بازی در امر پزشکی سرگرمند.

■ استفاده از دستگاه‌های الکتریکی عجیب و غریب (یا استفاده از لامپ قرمز به عنوان زیر برق گذاشتن) برای تلقین به بیمار که از وسایل مدرن برای درمان او استفاده می‌شود در حالی که از نظر پزشکی بی‌ارزش و بی‌تاثیر است نیز یکی از ابزارهای عمده بسیاری از پزشک‌نماهای موفق و پرمریض است.

■ کسانی که بدون هیچ‌گونه آموزش پزشکی ادعاهای پزشکی دارند و عنوان دکتر را برای خود جعل می‌کنند، معمولاً از این دستگاه‌ها و وسایل قالبی زیاد استفاده می‌کنند. بنابراین، این نکته باید مورد توجه بیماران این افراد باشد.

■ طرفداران روش‌های غیرعلمی و ثابت نشده مانند درمان ناراحتی‌ها و بیماری‌های جدی و خطیر با غذا، سبزی‌ها، املاح معدنی، آب، یا اکسیژن و طرفداران هومیوپاتی و انرژی درمانی

خوراکی‌ها»، «طب‌المفید»، «طب‌الکبیر» و «طب و بهداشت در اسلام» را نام برد.

■ حکیمان و پزشکان دوره‌گرد که بیشتر از کشورهای همسایه ایران هستند در کنار خیابان‌ها و کوچه‌ها با پهن کردن سفره‌های رنگارنگ، داروهای عجیب و غریب، از گرد مروارید و نقره گرفته تا روغن پلیکان و پمادهای ضد درد خارجی و حتی قرص‌های ویتامین را به قیمت‌های بسیار گزاف می‌فروشند. زیرا می‌دانند که بسیاری از بیماران ساده دل هنوز هم اعتقادشان بر این است که «هر چیزی که ارزان است مسلماً چیز خوبی نمی‌تواند باشد». این پزشک‌نماها که معمولاً مکان ثابتی ندارند و هرچندی بساط خود را در گوشه‌ای از شهر پهن می‌کنند، دیگر از رونق بازارشان کاسته شده و مردم کم‌کم می‌فهمند که سپردن امر بهداشت و درمان خود به این افراد که حتی بعضی‌شان سواد هم ندارند کار خطرناکی است.

■ دکتر علفی‌ها، شکسته‌بندها، حکیم‌ها و مدعیان استفاده از طب سنتی که در روستاها و مناطق فقیرنشین شهرهای ایران به طبابت اشتغال دارند، معمولاً با معجون‌ها و گیاهان گوناگون، طلسم، رمل و اوراد مختلف سعی به درمان بیماری‌ها دارند و دعای دفع چشم زخم هم می‌فروشند اما گاهی داروهای مدرن امروزی را در نسخه‌هایشان تجویز می‌کنند. اعتماد و اتکا به این افراد برای موارد درمانی خطیر به هیچ وجه جایز نیست. گو این که بعضی از شکسته‌بندها ممکن است درجا انداختن بعضی از دررفتگی‌ها بسیار مهارت داشته باشند، اما سپردن موارد خطیر پزشکی به آن‌ها کار خطرناکی است. به‌علاوه بسیاری از

آشکارترین روش فریب‌کاری در امر پزشکی است. غذاها و مواد خوراکی بهداشتی و رژیمی هنگامی که به‌خاطر خواص دارویی و درمانی‌شان تبلیغ و معرفی می‌شوند و نه به‌خاطر ارزش غذایی‌شان که در فرآورده‌های خوراکی هم هست جای مهمی را در فریب‌کاری پزشکی دارند. غذاهای به اصطلاح پزشکی و بهداشتی و رژیمی یک تفاوت عمده با غذاهای مشابه خود دارند و آن تفاوت عمده همان قیمت گزاف آن‌ها است.

■ کتاب‌ها و نشریات، هدف از چاپ و انتشار این کتاب‌ها و نشریات درباره دانش پزشکی معاصر اثبات دانش و عقاید ویژه نویسنده در مورد یک مساله ویژه و تبلیغ و معرفی این نشریات و کتاب‌ها برای درآمد بیشتر است. نویسندگان این نوع کتاب‌ها با ادعای بی‌اساس سعی در «اثبات» خود دارند تا طرح یک مساله پزشکی. بعضی از آن‌ها نیز از احساسات پاک مذهبی مردم استفاده می‌کنند و بسیاری از خرافات و نظریات کهنه و نادرست را به دین و مذهب می‌چسبانند. این گروه نویسندگان معمولاً در زمینه‌ای که در آن کتاب می‌نویسند بی‌اطلاعت و دانش کافی و لازم را ندارند. بدین ترتیب در کتاب‌های این گروه به عقاید، دستورها و نظریه‌هایی برمی‌خورید که سالیان دراز است کهنه شده‌اند و به‌کار بردن و استفاده از آن‌ها خطرناک است. بعضی از این نویسندگان برای جلب مشتری بیشتر نام‌های مذهبی و یا نام‌هایی که مذهبی بودن کتاب را القا کند برای آن انتخاب می‌کند. در هر حال هر چیز نوینی هم که در این کتاب‌ها دیده شود باز باید همانند دانش امروزی با محک تجربه ارزیابی شوند. از این کتاب‌ها می‌توان از «عجاز

■ به تشخیص و روش درمان خود اعتقاد راسخ دارد اما این اعتقاد بر مشاهدات غلط همراه با استدلال غلط مبتنی است.

■ هیچ‌گونه کوششی در راه شناخت و یادگیری کشفیات جدید پزشکی ندارد و تمام دانش وی منحصر است به آنچه که سال‌ها پیش فرا گرفته است و اعتقاد و ایمان راسخ و تنزل‌ناپذیری به آن دارد.

■ بعضی از این افراد از نظر فکری واقعاً آشفته‌اند ولی نه به حدی که آن‌ها را از کار باز دارد و نتوانند جیب بیماران را خالی کنند، یا رفتارشان به نحوی تغییر یابد که به سادگی بیماران بتوانند آن را تشخیص دهند. این پزشک‌نماها ممکن است بسیار باهوش هم باشند و با این حال از روش‌های درمانی استفاده کنند که شخص شگفت‌زده شده و انگشت حیرت به دندان بگذرد.

■ این پزشک‌نماها به‌ندرت افراد صادقی هستند اما به هر حال می‌توانند رنج و درد انسان‌ها را بیشتر و طولانی‌تر کرده و گاهی نتایج مهلکی به بار آورند که می‌شد از آن‌ها پیشگیری کرد.

■ این نوع پزشک‌نماها به‌خاطر اطلاع نادرست و قضاوت ظاهری و غلط خود معمولاً زیان‌های فراوانی به بار می‌آورند. با این خصلت‌شان می‌توانند شمار زیادی از بیماران را که به پزشک دسترسی ندارند، یا از دارو و درمان‌های امروزی بهره‌ای نگرفته و سودی نبرده‌اند به سوی خود جلب کند.

۳ - پزشک‌نمای شیادی

■ فراوان‌ترین نوع پزشکان قلبی را تشکیل

آنان با آگاهی از ایمان مردم به مذهب از این در وارد شده و به نام دین بسیاری از اعتقادات خرافی و ضدمذهبی را تبلیغ می‌کنند.

۱۲ - در این جا بد نیست به شرح یکی از مهم‌ترین اصول پزشکان قلبی و حکیم‌های دروغین پردازیم: این اصل مهم عبارت است از این که؛ تاثیر هرگونه دارو و درمان با نرخ فروش آن رابطه مستقیمی دارد.

شاید شرح این اصل برای خوانندگان کمی طنزآلود به نظر برسد ولی واقعیت دارد. این اصل یکی از مهم‌ترین اصول اساسی حاکم بر رفتار خریداران یک کالا است حتی اگر این کالا یک دارو یا درمان پزشکی باشد.

■ سه نوع پزشک‌نمای اصلی

□ پزشک‌نمای نادان و ناآگاه

■ اصولاً تحصیلات پزشکی ندارد.
■ واقعاً عقیده دارد که می‌تواند بیماری‌ها را با تلقین، گیاهان و دعانویسی و طلسم شفا بخشد.
■ به‌ندرت فرد کاملاً صادق و خالصی است.
■ حتی هنگامی که فرد صادقی است و نیت خیری دارد زیان‌های قابل ملاحظه‌ای وارد می‌آورد و خطری برای جامعه به‌شمار می‌آید.

□ پزشک‌نمای بی‌اطلاع

■ تا حدودی تحصیلات پزشکی دارد و حتی ممکن است مدرک دانشگاهی هم داشته باشد.
■ از روش‌های تحقیق درک محدودی دارد.
■ معمولاً دانش سطحی یا نادرستی از بیماری‌هایی که به درمانشان می‌پردازد دارد.

می‌دهند. ■ افرادی زیرک و حيله‌گر بدون احساس اخلاقی یا وجدانی هستند. به قدری که بتوانند بیماران را به خود جلب کرده و برای آن‌ها دارو و درمان رضایت‌بخشی فراهم آورند باهوش هستند. این گروه کار خود را از نظر مجامع پزشکی و مراجع قانونی مخفی می‌دارند تا توجه آن‌ها را جلب نکند.

■ نمونه‌هایی از حقه‌بازی در شایع‌ترین مسایل بهداشتی و درمانی

شیادی معمولاً در زمینه درمان بیماری‌های پوستی، سرطان، ضعف جنسی، طاسی، کم‌سوایی چشم، بیماری‌های عصبی، ورم، روماتیسم و برای طولانی کردن عمر انجام می‌شود. به عبارت دیگر بیماری‌هایی که درمانی برای آن‌ها پیدا نشده و یا شفا نمی‌یابند و فقط باید با دارو درمانی آن‌ها را کنترل کرد چون مزمن هستند.

■ هدف و غرض عمده آن‌ها عبارت است از گرفتن پول از بیماران بی‌اطلاع و ناخوش. بیماران آن‌ها بر مبنای قدرت پرداخت پول می‌توانند امکان دریافت کمک و راهنمایی داشته باشند.

■ این گروه از پزشکان قلبی نفرت و بی‌زاری بیشتری را نسبت به خود از سوی پزشکان راستین و قانونی برمی‌انگیزند تا پزشک‌نماهای نادان یا

